

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu Yönergenin amacı, Dokuz Eylül Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik kurulunun oluşumunu, görevlerini, çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönerge; Üniversite personelinin ve lisansüstü eğitim öğrencilerinin; insana yönelik deney niteliği taşıyan ancak insana doğrudan müdahale gerektirmeyen, yüz yüze veya dijital ortamda gerçekleştirilen her türlü bilimsel araştırma ve çalışmalarını, desteklenen ve/veya yürütülen bilimsel projeler ile ilgili araştırmalarını kapsar.

Dayanak

Madde 3- Bu Yönerge, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 14 üncü ve 42 nci maddeleri ile Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinin Kapsam Başlıklı 2. maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- - Bu Yönergede geçen;

- a) Başkan: Dokuz Eylül Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu başkanını,
- b) Başkan Yardımcıları: Başkanın kendisine yardımcı olmak üzere görevlendirdiği etik kurul üyelerini,
- c) Birim: Dokuz Eylül Üniversitesine bağlı akademik ve idari birimleri,
- ç) EBYS: Elektronik belge yönetim sistemini,
- d) Etik kurul: Dokuz Eylül Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulunu,
- e) Katılımcı: Araştırma hakkında ayrıntılı olarak bilgilendirilip araştırmaya gönüllülükle katılmayı kabul ederek insan araştırmasına veri sağlayan kişiyi,
- f) Raportör: Başkan tarafından etik kurulda görüşülecek bir konu veya başvuru dosyası hakkında ön inceleme yapmak üzere görevlendirilen etik kurul üyesini,
- g) Rektör: Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörünü,
- ğ) Sekreteryas: Dokuz Eylül Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Sekreteryasını,
- h) Senato: Dokuz Eylül Üniversitesi senatosunu,
- ı) Sorumlu Araştırmacı: Araştırmanın yürütülmesini planlayan, etik, bilimsel, teknik, idari, mali ve hukuki açılardan sorumluluğunu taşıyan başvuru sahibi Üniversite personeli ile lisansüstü eğitim öğrencilerini,
- i) Üniversite: Dokuz Eylül Üniversitesini,
- j) Üye: Dokuz Eylül Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu üyesini, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Etik Kurulun Oluşumu, Amaçları, Görev ve Yetkileri

Etik kurulun oluşumu

MADDE 5-

(1) Etik kurul, Rektör tarafından atanan bir başkan, bir başkan yardımcısı ile birlikte en az dokuz üyeden oluşur. Etik kurul üyeleri gizlilik belgesini imzalayarak görevlerine başlarlar ve iki yıl süre ile görev yaparlar. Süresi biten üye tekrar görevlendirilebilir. Başkan, etik kurulu temsil eder. Başkan olmadığında kendisini başkan yardımcısı temsil eder.

(2) Etik kurul üyelerinin görev süresi iki yıldır. Görevi sona eren üyeler, tekrar görevlendirilebilir.

(3) Etik ihlali nedeniyle hakkında mahkûmiyet kararı verilen veya disiplin cezası alan kişiler etik kurula üye olamazlar; üye iseler üyelikleri kendiliğinden sona erer.

(4) Bir yıl içerisinde çağrılı olduğu etik kurul toplantılarından mazeretsiz olarak üst üste üç veya aynı takvim yılı içinde toplam dört toplantıya katılmayan üyenin görevi kendiliğinden sona erer. Görev süresi sona eren üye yerine, Rektör tarafından kalan süreyi tamamlamak üzere yeni bir üye görevlendirilir.

(5) Etik kurulun sekreteryası Genel Sekreterlik tarafından görevlendirilen personel tarafından yürütülür.

Etik kurulun görev ve yetkileri

MADDE 6- (1) Etik kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Etik kurula sunulan araştırmalara dair etik kurulca yapılacak değerlendirmeler için yürütücülerin kullanacağı standart formlar oluşturmak.

b) Etik kurula yapılan başvurularda bulunması gereken şekli şartları haiz başvuruları kabul etmek, bu şartları haiz olmayan başvuruları şeklen tamamlanmak üzere iade etmek.

c) Başvurusu kabul edilen araştırma ve çalışmalar ile bu başvurulara ait anket, test, ölçek, mülakat, gözlem, resim, çizim, video film, ses kaydı ve benzeri veri toplamada kullanılan her türlü yazılı, sözlü, sesli veya görüntülü ölçüm araçlarını ve içeriğini, etik ilke ve kurallar doğrultusunda incelemek, bunlar ile ilgili görüş bildirmek ve çalışmaların yürütülmesini uygun bulmak veya bulmamak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Başvuru ve Değerlendirme

Etik kurula başvuru ve değerlendirme

MADDE 7- (1) Etik kurul başvuruları, etik kurullara dair resmi internet sayfasında ilan edilen başvuru esaslarına uygun olarak doldurulmuş başvuru formu ve ekleriyle birlikte, sorumlu araştırmacı veya sorumlu araştırmacının görevli olduğu birimin en üst amiri tarafından resmi yazı ile EBYS üzerinden Genel Sekreterliğe gönderilir.

(2) Genel Sekreterlik başvuruları EBYS aracılığı ile İnsan Araştırmaları Etik kurulu Başkanlığına iletir. Başvuru evrakı genel sekreterlik tarafından İnsan Araştırmaları Etik kurulu sekreteri olarak görevlendirilen personel aracılığıyla ön değerlendirmeye tabi tutulur. Başvuru evrakı eksiksiz olan başvurular ilk toplantı gündemine alınır. Eksik evrakı olan başvurular gündeme alınmaz, değerlendirilmek üzere gerekçeyle birlikte başvuru sahibine iade edilir.

(3) Etik kurul, akademik takvim içerisinde, Etik kurula EBYS aracılığı ile havale edilen gündemde yer alan maddeleri değerlendirmek üzere her ay ayda en az bir defa üye tam sayısının salt çoğunluğu ile yüz yüze veya çevrimiçi toplanır. Gerekğinde başkanın daveti üzerine olağanüstü olarak da toplanabilir.

(4) Etik kurul üyeleri, münhasıran kendileri, ikinci derece dahil kan ve kayın hısımları ile evlatlıklarının araştırmalarının görüşülmesine ve oylanmasına katılamazlar.

(5) Etik kurul, öncelikle yapılan başvuruların görev alanına girip girmediğini tespit eder. Görev alanına girmeyen başvurular hakkında "Görevsizlik" kararı verir.

(6) Görev alanına giren ve şekli şartları da haiz başvurular, etik kurul tarafından etik açıdan incelenir. Başkan, gerekli gördüğü hallerde toplantı öncesi etik kurul içinden raportör atayabilir. Etik kurul, inceleme sonucunda "Etik açıdan uygundur", "Etik açıdan uygun değildir" veya "Revize edilmesi gerekir" şeklinde karar verir. "Revize edilmesi gerekir" ve "Etik açıdan uygun değildir" şeklinde alınan kararlar, gerekçeli olarak alınır. Başvurusu hakkında "Revize edilmesi gerekir" şeklinde karar verilen sorumlu araştırmacı, gerekli düzeltmeleri yaparak etik kurula yeniden başvurabilir.

(7) Etik kurula başvurudan önce uygulamaya konulmuş veya verisi toplanmaya başlanmış çalışmalar değerlendirmeye alınmaz. Etik kurulun etik açıdan uygundur şeklindeki kararları, başvuru tarihinden önce yürütülmüş olan çalışmalara verilemez.

(8) Kararlar, toplantıya katılanların oy çokluğu ile alınır ve toplantıya katılan üyelerin tamamı tarafından imzalanır. Oylar kabul veya ret şeklinde verilir. Oylamada çekimser oy kullanılamaz. Oyların eşitliği durumunda başkanın kullandığı oy yönünde çoğunluk sağlanmış kabul edilir.

(9) Gerek görülen hallerde etik kurul dışından uzmanların ya da danışmanların görüşüne başvurulabilir. Bu kişiler oy hakkı olmaksızın etik kurul toplantılarına davet edilebilir veya yazılı görüşleri alınabilir.

(10) Etik kurul, kendisine yapılan başvuruları en geç bir ay içerisinde karara bağlar.

(11) Çalışma etik açıdan onay aldıktan sonra, ölçme araçlarında yapılacak değişiklikler, tekrar etik kurulun onayına sunulur. Etik kurul onayına sunulmadan yapılan tüm değişikliklerin yasal ve idari sorumluluğu araştırmacılara aittir.

(12) Araştırmacılar, başvurunun etik açıdan uygun bulunduğu sorumlu araştırmacıya resmi yazı ile bildirilmeden, araştırmanın veri toplama aşamasına başlayamaz.

(13) Toplanan verinin doğruluğundan, gizliliğinden ve veri güvenliğinden tüm araştırmacılar sorumludur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Gizlilik

MADDE 8- Etik kurulun inceleme ve kararları, özel hükümler saklı kalmak kaydıyla gizlidir. Etik kurulun tespitleri hakkında bu yönergede belirtilen kişi ve etik kurullar ile başvuru sahibinden başkasına bilgi verilmez.

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 9- Bu Yönergede hüküm bulunmayan hallerde ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 10- Bu Yönerge, Senato tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11- Bu Yönerge hükümlerini Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörü yürütür.